

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 26

Заснований в 1996 році

Рівне – 2003

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 26. — Рівне: РДГУ, 2003. — 170 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

***Янциур Микола Сергійович** – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 25.04.2003 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 7.
університет, 2003

© Рівненський державний гуманітарний

Продуктивно-творчим методом передбачається самостійна мовленнєва діяльність. Інакше його називають **комунікативний**, оскільки він спрямований на формування вмінь самостійно продукувати комунікативні одиниці на рівні речення та зв'язного висловлювання. За допомогою цього методу вчитель учить дитину спілкуватися мовою, яка вивчається, будувати монолог, діалог, тощо.

Продуктивно-творчий метод знаходить своє відображення у вправах творчого характеру. Різні види творчих робіт, спрямовані на формування культури мовлення молодших школярів, такі: складання речень за опорними словами, словосполученнями, сюжетними малюнками, за прочитаним; відновлення деформованого тексту; переказ від імені героя твору; переказ із доповненням або продовженням; словесне малювання; складання творів (усних чи письмових) за серією малюнків, діафільмів на близькі для дитячого розуміння теми (про природу, дітей, за казковим сюжетом), складання власного тексту (за наведеним зразком, за запитаннями вчителя, за поданим планом, за наявними початком або кінцівкою).

Загальновідомо, що кожен метод включає прийоми, які є його складовими, і залежать від навчальної мети, характеру матеріалу, що підлягає засвоєнню, способу взаємодії вчителя і учнів. Як зазначається у методичній літературі, “дидактичні прийоми – це конкретні дії вчителя або учня, які зумовлені методом і забезпечують досягнення найближчої навчальної мети” [5,151].

Отже, методи, взяті за основу, і методичні прийоми, за допомогою яких вони реалізуються під час навчально-мовленнєвої діяльності, відіграють вирішальну роль у формуванні знань, умінь та навичок молодших школярів, оволодінні виучуваною мовою. Завдання педагога полягає в тому, щоб ефективно застосовувати доцільну систему методів і методичних прийомів, вдало використовувати наявні технічні засоби, викликаючи тим самим інтерес до мови, яка вивчається. Важливо, щоб у початкових класах діти оволоділи фундаментальними, але посильними для їх віку поняттями, уміннями і навичками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляев А.М. Обучение русскому языку в школах с украинским языком преподавания // Вопросы преподавания русского языка в Украинской ССР. – К.: Рад. шк., 1963. – С. 26-31.
2. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку. – М., 1989. – 221с.
3. Китайгородская Г.А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. – М.: МГУ, 1986. – 100с.
4. Коваль А.П. Методика преподавания русского языка в школах с украинским языком обучения: Учебн. пособие. – К.: Вища шк., 1989. – 311с.
5. Плиско К.М. Принципы, методы и формы навчання української мови: Навч. посібник. – Харків: Основа, 1995. – 240с.
6. Текучев В.А. Очерки по методике обучения русскому языку. – М.: Просвещение, 1980.
7. Успенский М.Б. Совершенствование методов и приёмов обучения русскому языку в национальной школе. – М.: Педагогика, 1979. – 127с.
8. Хорошковська О.Н. Лінгводидактична система початкового навчання української мови у школах з російською мовою викладання. – К.: УкрНДПСК, 1999. – 305с.

Одержано редакцією 17.02.2003

УДК: 371.2212:371.3: 82 Л.І.Іванова

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СИСТЕМІ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Жодна інша галузь знань не може розкрити так яскраво й образно внутрішній світ людини і, водночас, впливати на неї, як художня література. Залучення молодших школярів до мистецтва художнього слова, розвиток учнів його засобами - одна з важливих проблем сучасної школи. Тут закономірно постає питання про взаємозв'язок викладання літератури із загальним розвитком особистості.

Вплив літератури реалізується через її сприйняття, тому важливого значення набувають уроки читання і вся позакласна система поповнення літературних знань. Однак **літературна освіта молодших школярів** є процесом специфічним. З одного боку, ним передбачається введення учнів у світ прекрасного, виховання потреби читати, інтересу до художнього слова, високих смаків, здатності і вміння естетично й творчо сприймати прочитане, формування загальнолюдських цінностей; з іншого – висока техніка читання, яка є базою для розв'язання зазначених завдань.

У педагогічному досвіді традиційною є думка, що одне із головних завдань початкової школи - навчити учнів читати. Але які змістові компоненти вкладають у це вміння педагоги? Аналіз практики навчання та результати перевірки читацьких навичок учнів засвідчують різне розуміння змісту та завдань зазначеного уміння, яке є стрижнем початкової літературної освіти. Так, частина вчителів навчає зливати склади, доводить темп читання до програмових вимог, вважаючи це уміння самоціллю; інша – проводить певну літературознавчу роботу, в якій навички читання слугують лише міцною основою і все цілком залежить від ерудованості педагога, його компетентності, можливо, власної зацікавленості.

У останній період проблеми єдиної літературної освіти школярів розглянуті у концепціях: “Літературна освіта”, автори – Н.Ф.Скрипченко та інш.; “Літературна освіта молодших школярів”, автор – О.В.Джежелей;

“Державний стандарт освіти”, тощо. Спільним для зазначених документів є те, що, по-перше, початкову школу вони вважають базовою; по-друге, – обґрунтовують важливість уведення до її змісту пропедевтичного курсу літературознавчого спрямування.

Процес засвоєння молодшими школярами літературних знань є надзвичайно складним і донедавна стосувався лише навчання у середній ланці. Отже, надзвичайно важливо вибрати правильний шлях, який забезпечить досконалість техніки читання і початкових знань із літературознавства, без яких не сформується, на нашу думку, естетично розвинутий читач. Досвід введення літературознавчої пропедевтики у початкових класах свідчить, що найефективнішою є його організація у системі розвивального навчання.

У статті розглядається взаємозв'язок розвивального навчання і літературної освіти молодших школярів, особливості її організації у зазначеній системі. У зв'язку з цим з'ясовуються деякі теоретико-практичні підходи та місце розвивального навчання у навчально-виховному процесі початкової школи.

Загальновизнаним у педагогіці є розуміння розвивального навчання, зміст, методи й форми якого зорієнтовані на закономірності розвитку дитини. Його основою є навчальна діяльність, особлива форма активності дитини, спрямована на зміну самого себе як суб'єкта учіння.

У дитини формується потреба власної реалізації, яка можлива лише за умови **активної навчальної діяльності**. Саме вона, а не здібності, забезпечує успіхи учнів: немає активності - уповільнюється розвиток головних психічних функцій. У цьому загальному потоці активності виявляються інтереси, нахили. Вони деякою мірою є свідченням рівня розвитку школяра.

Знайомство з працями Л.С.Виготського, Л.С.Занкова Д.Б.Ельконіна, В.В.Давидова, П.Я.Гальперіна, О.М. Леонтєва, О.К.Дусавицького, Г.А.Цукерман, Г.М.Кудіної свідчить, що ідеї розвивального навчання, покладені в основу різноманітних курсів літературознавчого спрямування, створюють **умови** для успішного навчання дітей, розвитку особистості дитини, а формування теоретичного мислення є засобом для досягнення освітніх цілей.

Поставлена мета визначає новий зміст, який є системою наукових теоретичних понять, а значить і новий метод навчання, названий **квazідослідницьким**. Його суть полягає в тому, що поняття (літературні) даються не у готовому вигляді, не у формі визначень. Дитина наче повторює у процесі вивчення хід і результати відповідного наукового дослідження. Вона стає маленьким ученим, який робить відкриття у процесі аналізу літературного твору. Майстерність учителя не в тому, щоб доступно й наочно пояснити їй літературне поняття, яке лежить в основі аналізу, а у здатності створити такі навчальні ситуації, коли у дитини з'являється **потреба** саме в цьому понятті або способі дії. Адже глибоке розуміння ідейно-тематичного змісту твору неможливе без аналізу й синтезу, узагальнень і порівнянь, тощо. Щоб осягнути художній образ, недостатньо лише безпосереднього чуттєвого сприймання [3, 6].

Також зазначимо, що знання можна отримати в ході прямого научування, а можна – і в результаті внутрішніх процесів, самостійної переробки зовнішнього впливу. Під час читання художніх творів відбувається не просто засвоєння прочитаного, а взаємодія змісту з досвідом людини-читача, із її уявою, наявними літературними знаннями. Внаслідок роботи розуму виникають не лише знання, а й усвідомлення свого ставлення до твору мистецтва, новоутворення - нові літературні знання, які підіймають людину у розвитку: в учнів з'являється здатність до тонкого спостереження, узагальнень, виникають способи опрацювання літературних творів, яких раніше не вивчали. І що найцікавіше: інтегративні процеси можуть з'являтися пізніше, ніж відповідний педагогічний вплив; іноді складається враження, що виклад матеріалу ніби не знаходить відображення в психіці дитини.

Отже, результативність літературної освіти вбачаємо не у тій кількості інформації, яку засвоїли учні, навіть не у тих теоретичних узагальненнях, які вони зробили, а передусім, у впливі зазначених факторів на літературний розвиток школярів.

У нашому традиційному навчанні ми часто порушуємо закон мислення, формуючи знання дітей таким чином, щоб у них не виникало жодних неясностей. У системі розвивального навчання процес мислення розглядається не лише як рух від незнання до знання, від незрозумілого до зрозумілого – це лише один бік процесу мислення; інший бік – у протилежному русі – від зрозумілого, чіткого до незрозумілого, нечіткого, неясного.

Правильно побудований процес мислення характеризується тим, що виникнення неясних знань, питань прискорює, випереджає процес формування чітких знань. У цьому суть самостимуляції, саморозвитку процесу мислення. Твір літератури лише тоді впливає на читача, коли літератор дає можливість уявити, доповнити картини, образи із власного читачького досвіду. Від злиття двох досвідів (автора й читача) і народжується, за словами М.Горького, **художня правда** - та особлива переконливість мистецтва, якою і пояснюється сила впливу літератури на людей.

Діяльності **мислення** передують діяльність **спостереження**: уміння отримати факти за допомогою власних органів чуття, первинного читання. У тому велика роль інтегративного використання живопису, музики.

У цілому успішний розвиток дитини забезпечується ще й безпосередньо **практичними діями**. Активна пошуково-творча діяльність молодших школярів літературознавчого спрямування на уроці читання забезпечує

повноцінне сприймання літературних творів, а отже, і літературний розвиток учнів початкових класів.

Як бачимо, робота у системі розвивального навчання потребує педагога нового типу, який має оволодіти глибокими знаннями з психології, що є основою вміння **організовувати співробітництво з дітьми**, у ході якого і відбуваються художні відкриття, засвоєння літературних понять. Адже головне – навчити спілкуванню й співробітництву одного з одним та з іншими людьми, готувати громадян відкритого суспільства.

Художні твори містять величезні знання про світ. Проте ці знання є специфічними, оскільки література, зокрема дитяча, – це особливий художній спосіб пізнання світу. Читаючи художні твори, діти мають справу не з реальною, а заново відтвореною в уяві письменника і втіленою в художній формі дійсністю. Кожний письменник бачить навколишнє життя, предмети, події, героїв у своєму поетичному світлі, добираючи такі художні засоби, які допомагають йому зобразити їх так, як він їх відчуває, розуміє. І письменник, і читач створюють світ художнього твору, водночас відчують себе умовно за його рамками. У результаті такого співтворчого підходу обоє створюють художній образ, що стає можливим за умови особливого діалогу між автором і читачем. Завдання учителя полягає у здатності спрямовувати й підтримувати змістовий **навчальний діалог** між усіма його учасниками.

Зазначене уможливило прийняття учителем нової позиції, за якої він здатен сам включитися до діалогу як один із його учасників. Таким чином, його думки, висловлювання, оцінки відкриті для критики іншими. У системі розвивального навчання учитель **організовує діяльність учнів** для засвоєння аналізу, змінює зміст і методи викладання так, щоб створити сприятливе мовленнєве середовище для літературного розвитку особистості.

Позитивні результати, отримані у процесі викладання літератури у системі розвивального навчання, дають змогу виокремити декілька умов успішного здобуття літературної освіти молодшими школярами:

- організація діяльності літературознавчого спрямування: повноцінне сприймання твору, набуття теоретико-літературних знань;
- усвідомлення учителем психологічних механізмів засвоєння учнями навчального матеріалу: процесів спостереження, мислення та практичних дій;
- управлінсько-педагогічна зосередженість діяльності учителя на створенні навчальних проблемно-пошукових ситуацій;
- забезпечення відповідного рівня активної навчальної діяльності школярів, спільної роботи (групової, парної);
- уможливлення на уроці вираження дитячого взаєморозуміння, взаємоторчості, побудови навчальних діалогів, співробітництва учнів.

Реалізація зазначених умов має стати базою для формування у молодших школярів міцних літературних знань, інтересу до літератури, до творчості письменників, разом із тим здатності до взаємодосконалення, саморозвитку, самопізнання, літературознавчої компетентності.

Крім специфічних завдань літературної освіти, розвивальне навчання створює реальні можливості для вміння вчитися, пристосовуватись до різних нестандартних ситуацій, формує активну життєву позицію.

Отже, літературна освіта у системі розвивального навчання, яка спрямована не лише на розвиток інтелектуальної, але і емоційної сфери, зверненої до душі кожного учня, його переживань, сердечної зацікавленості долею персонажа, має збагачувати життєвий досвід дитини, давати доступні історичні відомості, формувати людяне ставлення до дійсності, ставати першоосновою для розвитку мовлення, виховання художнього смаку, естетичного почуття, утверджувати основи моральності й громадянськості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л.С. Психология искусства. – М.: Педагогика, 1968. – 345с.
2. Волошина Н.Й., Пасічник С.А., Скрипченко Н.Ф., Хропко П.П. Концепція літературної освіти // Початкова школа. – 1994. – № 3. – С. 48-56.
3. Давыдов В.В. Виды обобщения. – М.: МПА, 1972. – 424с.
4. Державний стандарт освіти. Словесність. Читання // Початкова школа. – 2001. – №1. – С. 12-21.
5. Джежелей О.В. Літературна освіта молодших школярів// Початкова школа. – 1994. – №1. – С. 25-38.
6. Дусаицький А.К. Формула інтереса. – М.: Педагогика, 1980. – 92с.
7. Кудіна Г.М., Новлянская З.М. Информативно-методичний лист про курс “Література як предмет естетичного циклу” для першого класу. Система Ельконіна Д.Б. – Давидова В.В. // Початкова.школа. – 1997. – №8. – с. 21-26.
8. Романовская З.Н. Чтение и развитие младших школьников. – М.: Педагогика, 1982. – 128с.

Одержано редакцією 20.03.2003

УДК [372.4.034+159.922.7]:087.5 С.Н. Грипич

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

У сучасних умовах, коли все більше загострюються проблеми культурного і духовного відродження

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Постоловський Р.М.	5
ЧАСТИНА І. ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.	7
2. Павелків Р.В. Молодший школяр у моральному вимірі міжособистісних відносин.....	7
3. Кіндрат В.К. Формування національної свідомості молодших школярів.....	12
4. Кочкарьова Л.Б. Громадянське виховання молодших школярів.....	17
5. Зубілевич М.І. Формування активної життєвої позиції сучасного підлітка (на прикладі скаутів).....	20
6. Хорошковська О.Н. До проблеми розвитку українського комунікативного мовлення першокласників.....	22
7. Коваль Г.П. Фонетичні знання, уміння та навички у мовно-мовленнєвому курсі початкового навчання української мови.....	24
8. Лещенко Г.П. Мовленнєва компетенція як основний компонент комунікативної україномовної компетенції школярів.....	29
9. Михасюк Т.В. Мовленнєвий розвиток молодших школярів засобами народознавства (на матеріалі народного календаря).....	33
10. Пономарьова К.І. Система лексичних вправ як засіб формування комунікативних умінь молодших школярів.....	36
11. Петрук О.М. Про застосування функціонально-комунікативного підходу під час вивчення граматичного матеріалу.....	39
12. Артемова О.І. Модель розвитку креативного мовлення молодших школярів: теоретичні та практичні аспекти.....	41
13. Шевчук Т.Б. Реалізація лінгвістичного компонента у змісті навчання української мови в початкових класах.....	45
14. Лук'яник Л.В. Етимологічний аналіз як засіб розвитку мовлення.....	48
15. Коченгіна М.В. Пропедевтика складного речення у початкових класах як складова повноцінного мовленнєвого розвитку молодших школярів.....	51
16. Захарчук З.О. Особливості навчання молодших школярів виразно читати.....	54
17. Суржук Т.Б. Диференційоване навчання на уроках читання.....	58
18. Борова В.Є. Логоказка як засіб коригування звукової культури мовлення старших дошкільників і молодших школярів.....	62
19. Маліновська Н.В. Особливості мовної підготовки дітей до школи.....	64
20. Якимчук Р.І. Корекція мовлення першокласників.....	66
21. Прищепа О.Ю. Формування графічних навичок письма у першокласників.....	68
22. Сілков В.В. Теоретико-методичні основи особистісно-зорієнтованого формування поняття числа у молодших школярів.....	70
23. Приймак О.П. Методика вивчення табличного додавання і віднімання з переходом через десяток.....	74
24. Сілкова Е.О. Передумови особистісно-зорієнтованого формування поняття числа у молодших школярів.....	79
25. Гібалова Н.В. Система вправ як засіб диференціації навчання математики в початкових класах.....	82
26. Шутяк В.Г., Шутяк Ж.В. Міжпредметні зв'язки у навчанні молодших школярів (на матеріалі уроків трудового навчання й математики).....	84
27. Шпакова В.С. Врахування вікових особливостей 6-річних першокласників в організації навчальної діяльності.....	88
28. Поніманська Т.І. Формування гуманістичних цінностей у дітей 7-го року життя.....	90
29. Петренко О.Б. Врахування гендерних особливостей молодших школярів у навчально-виховному процесі.....	92
30. Будз М.М. Дитяча музика В.Косенка в естетичному вихованні молодших школярів.....	98
31. Якимчук С.Н. Педагогічні принципи ефективного впливу музики на процес виховання.....	100
32. Рябоконт В.І. Писанкарство на уроках образотворчого мистецтва.....	102
33. Табаровець Л.М. Лінгвістичні засади навчання іноземних мов (початкова школа).....	107
34. Іванова Л.І. Літературна освіта молодших школярів у системі розвивального навчання.....	110
35. Грипич С.Н. Психолого-педагогічні умови морального виховання молодших школярів засобами дитячої літератури.....	112
ЧАСТИНА ІІ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДО РОБОТИ В УМОВАХ 4-РІЧНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	117
36. Вашуленко М.С. Перспективи модернізації початкової мовної освіти.....	117
37. Гетманчук Н.О. Комунікативна спрямованість вивчення прийменників у курсі української мови вищої школи.....	122

38. Лесняк Н.В. Мовленнєва практика на заняттях образотворчого мистецтва.....	126
39. Богущ А.М. Підготовка студентів до здійснення наступності і спадкоємності дошкільної і початкової ланок у системі неперервної освіти	129
40. Воробйов А.М. Психологічні особливості пізнавальних процесів молодшого школяра	131
41. Безкоровайна О.В. Педагогічні аспекти гуманізації особистості вчителя в умовах демократизації шкільного життя.....	134
42. Литвиненко С.А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності	136
43. Янцур М.С. Профорієнтаційна робота вчителями початкової школи.....	138
44. Михальська В.Р. До проблеми функцій вчителя початкових класів (управлінський аспект).....	142
45. Манжелій Н.М. До проблеми забезпечення наступності між дошкіллям і початковою ланкою освіти	145
46. Дичківська І.М. Інноваційна компетентність педагога як показник готовності до впровадження сучасних технологій дошкільної та початкової освіти	147
47. Ярмак Т.М. Інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики початкової школи	150
48. Мельник Ю.С. Організація індивідуального навчання в телекомунікаційному освітньому середовищі	152
49. Байбара Т.М. Місце фахової методики у процесі формування педагогічного мислення майбутніх учителів початкових класів	155
50. Можайкіна О.С. Формування особистості неповнолітнього в контексті запобігання протиправної поведінки.....	158
51. Вербець В.В. Соціально-педагогічний моніторинг у навчально-виховному процесі	162
52. Лопухівська А.В. Особливості організації виховної роботи в сільських загальноосвітніх навчальних закладах	164
53. Присяжнюк Н.І. Навчальна домашня робота учнів початкових класів.....	167
54. Трофімчук В.М. Принцип комунікативно-особистісної організації навчальної діяльності у навчанні англійської мови на немовних факультетах.....	170
55. Дуброва А.С. Принцип новизни у комунікативному підході до оволодіння діалогічним мовленням на заняттях англійської мови	171
56. Мороз Л.В. Кушнір Н.В. Особливості перекладу на заняттях з іноземної мови немовних спеціальностей.....	174
Відомості про авторів	176

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

НАУКОВІ ЗАПИСКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 26

Заснований в 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Редактор збірника наукових праць Коваль Г.П.

Технічний редактор Курченко Н.Б.

Комп'ютерна верстка Хомяк О.Л.

Здано до набору 24.03.2002 р. Підписано до друку 25.04.2003 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 26,83. Обл. вид. арк. 27,23. Замовлення № 18/1. Тираж 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі

Рівненського державного гуманітарного університету

33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 26. — Рівне: РДГУ, 2003. — 170 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 7.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20